

BUTLLETÍ

DE LA

Institució Catalana d'Història Natural

1.ª SÈRIE.

BARCELONA, OCTUBRE, 1921.

VOL. I — NÚM. 7

SECCIÓ OFICIAL

SESSIÓ CIENTÍFICA DEL 6 D'OCTUBRE DE 1921

Presidència del Sr. Artur BOFILL i POCH

President

La reunió té lloc a les 11 del matí a la Sala de Sessions de la Casa de la Ciutat de Reus amb assistència dels Membres Srs. BATALLER, CODINA, FONT, MARCET (J.), P. NAVÁS S. J., SAGARRA I. i VILASECA, Secretari.

El P. BARNOLA excusa la seva no assistència.

Queda admès el membre presentat en la sessió anterior.

Els Srs. Dr. BATALLER, Dr. J. MARCET i S. VILASECA presenten com a nou membre al Dr. ANTONI VILA i NADAL, Catedràtic de Mineralogia i Botànica a la Facultat de Ciències de nostra Universitat que viu al carrer de la Diputació n.º 172.

El Sr. Tresorer innova que ha rebut del Exm. Ajuntament de Barcelona a proposta de la Comissió de Cultura una subvenció de 1000 ptes. a títol d'encoratjament a les nostres tasques per a 1921.

El Sr. President en un eloqüent parlament manifesta la seva satisfacció per l'èxit de la reunió extraordinària d'aquests dies a la comarca tarraconina quina ha sigut recorreguda mitjansant excursions científiques col·lectives, per a estudiar la gea, la flora i la fauna d'acord amb lo que disposa l'article 14.º dels vigents estatuts. Proposa que es trameti per ofici el testimoni del nostre regoneixement i es donguin mercès als Srs. C. BONET de Salou, M. GARRETA, P. CASELLES, E. FÀBREGAS i Alcalde de Reus per els obsequis i facilitats rebudes durant la nostra estada, de la que guardem el millor record, ço que fou acordat per aclamació,

En finalitzar la sessió científica ordinària i a l'objecte de remerciar al digne alcalde accidental Sr. En Joan LOPERENA per les atencions que ens ha dispensat en nostra estada a Reus, va ésser convidat a presidir la clausura d'aquests actes ço que féu d'una faiso molt simpàtica, acabant per oferir-se un cop més als naturalistes que adès individualment, adès col·lectivament necessitin del seu auxili.

Ressenya de l'excursió: Aquesta, que ha sigut variada i profitosa amb assistència als diferents actes dels membres Srs. BATALLER, BOFILL i POCH, CASELLES, CODINA, DARDER, FAURA, FONT, MARCET (J.), MATORELL, P. NAVÁS S. J., VILASECA, ZARIQUEY, els adjunts Srs. CAIXÉS, CODINA J. i JANÉ F., excusant el Sr. PARDO de Valencia la seva impossibilitat de concòrrer, és: el dia 3 dilluns es reunien a Salou a les 11,16 part dels membres abans citats amb els Srs. Ciriac BONET i Carles ROIG amb quins visitarem els treballs portats a terme amb resultat falaguer, de perforacions artesianes que donen aigua, encar que un xic sulfurosa, a uns tres metres. tenint actualment uns 130 metres de fondària; segons nostre consoci Dr. FAURA els dipòsits atravesats pertanyen probablement al pliocènic.

Ens acompanyà el Sr. BONET després a la magnífica torre Sant Jordi Voramar de la seva propietat on extremà les seves atencions i tinguerem allí l'agradable sorpresa d'agregar-se als presents el P. NAVÁS S. J., qui venia expressament des de Saragossa.

Després ens obsequià amb un esplèndit dinar.

En l'excursió amb la gasolinera que posà a nostra disposició el mateix Sr., al Cap de Salou en vistes de Tarragona, es féren càrrec de les diverses formacions geològiques que integren aquest morrot, desde les formacions actuals de dunes que es disposen a la part S. del Cap recobrint el quaternari i cretàc fins els dipòsits calovians i batonians descoberts per en VILASECA i estudiats per nostre consoci FALLOT. A més dels molts rebrecs que presenten els estrats secundaris es pogué apreciar amb molt deteniment la gran falla dels dipòsits terciaris corresponents al oligocènic en contacte amb el juràssic superior.

Cridà l'atenció l'abundor de meduses de grans dimensions que oviràrem durant tot el trajecte vorejant la costa.

A les 16 arribavem amb temps per a pendre el tren que ens portà a Reus. Allí s'organitzà en honor nostre gentilment una recepció oficial a casa la Ciutat, i després de la presentació, en la Sala de Sessions, sots la Presidència del Sr. Alcalde accidental, hi hagué una reunió inaugural possant l'esmentat Sr. a la nostra disposició la sala per reunir-nos, volguent aixís associar-se en nom del poble de Reus a les nostres tasques i interessant-se per el bon èxit de les investigacions científiques en la comarca del Camp. A la reunió assistien de més a més els Srs. M. GARRETA i A. PORTA, Catedràtics a l'Institut General i Tècnic, Sr. P. CASELLES, Arquitecte Municipal i una representació de l'Ajuntament, formada pels

Srs. Joan LOPERENA, alcalde de Reus, el regidor Sr. E. BORRÀS, el secretari Sr. S. SEGÚ i el cap de la Guàrdia Urbana Sr. H. PONS.

El Rnd. P. NAVÀS S. J. en remerçant amb sentides paraules els ofertes de la digna primera autoritat popular, apuntà l'idea de que aquestes reunions a quines no manca calor ni entusiasme no es limitessin a ésser purament per a excursions científiques sinó que aquestes fossin el complement de congressos, d'assemblees de naturalistes de llengua catalana que la nostra INSTITUCIÓ és la més indicada per a organitzar. L'idea va merèixer l'aprobació dels presents.

Adhuc el Sr. CASELLES, en nom dels membres residents a Reus i de les Societats de Cultura saludà als membres de fora i féu vots per a el millor èxit dels treballs de l'excursió en les comarques tarragonines. El Sr. LOPERENA inaugurarà oficialment les tasques de la Reunió.

L'acte terminà amb un esplèndid lunc ofert per la Corporació Municipal als excursionistes. Visitarem després l'Institut General i Tècnic, on el Director, Dr. M. GARRETA ens mostrà les diferents dependències, model de gust i ordre, les aules disposades segons les últimes normes pedagògiques modernes amb els pocs mitjans del reduït pressuposit i una acurada administració.

Semblant sorpresa experimentaren els excursionistes en visitar el Centre de Lectura on foren amablement rebuts i acompanyats pel President, En Pere CAVALLÉ. Edifici ric, gran, amb museu arqueològic i d'Història natural, incipient; Biblioteca, Sala de lectura i altres dependències degut a la munificència del patrici reusenc Sr. E. FÀBREGAS.

Al vespre el Dr. FAURA i SANS donà una conferència popular al «Teatre Bartrina» sobre efectes de neu amb projeccions.

El dia 4, dimarts, visitavem en auto el Park-Samá en terme de Cambrils, admirant les moltes belleses que enclou degut a l'interès científic del que fou membre de nostra INSTITUCIÓ, Marquès de SAMÁ.

Al mig dia, passant per Montbrí, ens dirigirem vers el poble de Riudecanyes on dinàrem.

En el Pantan de Riudecanyes es pogué apreciar la bona situació en que s'ha emplaçat, entre el granit de la vora dreta i una quarcita duríssima a l'esquerra que a més d'ésser excel·lents materials per impedir les filtracions, han proporcionat bona pedra per la construcció del mur de contenció. El Sr. CASELLES, actual President de la Junta d'Obres, explicà detalladament la constitució de la presa, comportes, canonades, etc., d'aquest important estany al quin es deu el regadiu d'una gran porció del Camp de Tarragona i en part l'aproveïment de l'aigua per el consum de Reus, notant l'existència d'abundant matèria orgànica la qual segurament deurà oxidar-se en el trajecte del 17 Km. que hi ha fins a Reus i per aquesta causa es donen com potables aigües que en son origen no ho són, salvo parers més competents. En el trajecte de Riudecanyes al coll de la Teixeta i re-

torn a Reus els membres de la excursió pogueren observar la remarkable Zona hipogènia de Botarrell i Dosaigües i es vegé la disposició del paleoçoic del Camp sobre el granit i recollirem alguns exemplars que confirmen l'edat carbonífera del mateix, reconeguda temps ha per nostre consoci L. M.^o VIDAL. Als cims del coll de la Teixeta es notà la disposició discordant del triàssic en sos nivells inferiors i mitjans sobre el paleoçoic.

Esplèndit per demés fou el panorama ovirat a l'anada del conjunt de serralades que integren els macius de l'Argentera, Moles de Llaveria i Colldejou, i serres de Tivissa, Vandellós i Hospitalet, observant la manifesta concordància que hi ha entre el Triàssic i Juràssic en els últims macius esmentats.

Al retorn visitàvem l'Estació Enològica de Reus que és espaiosa i ben proveïda de mitjans d'estudi i capaç per a tota mena d'investigacions relacionades amb la viticultura, una de les fonts principals de la riquesa tarragonina encara que no trobarem persona que ens expliqués les variades tasques a que es dedica l'Estació i llurs tècnics. Al sortir firmàrem en l'àlbum d'Honor de l'Establiment de l'Estat.

A la vetlla alguns excursionistes visitaren l'Institut de Puericultura.

El dia 5, dimecres, a les 8 sortirem en auto vers la serra de l'Almucara on erem molt ben rebuts en el Mas dels Frares, posat a disposició dels excursionistes pel seu propietari el Sr. N'Evarist FÀBREGAS, amb sa esplèndida acostumada, a 1000 metres d'altitud. El país era a propòsit per a què els naturalistes, cada ù dins llur especialitat, poguessin fer interessants estudis. Geòlegs, entomòlegs i botànics, es dispersaren per aquelles muntanyes. Es nota com el dia anterior la disposició del paleoçoic i triàssic; des del coll d'Alforja es continuà per els nivells triàssics inferior, mitjà i superior. Visitàrem després la litoclasa on es troba l'avenç de La Febró en el terme d'aquest poble a uns 5 Km. del Mas, enclavada en els trams superiors del triàssic reconeguent per el camí alguns dipòsits de carniols i calices dolomítiques. El Dr. ZARIQUIEV recollí algun que altra cavernícola propi de l'esmentat avenç, que en altres exploracions havia proporcionat abundant material d'estudi i en la present, malgrat l'intensiva exploració, donà escaç resultat, degut sens dubte a recents recerques.

A posta de sol devallàvem a la terra baixa, quedant encantats de les belleses imponderables de la serra i prometent-se tornar-hi.

Al vespre el Sr. CODINA daba una conferència sobre una exploració científica al Marroc espanyol, al Centre de Lectura.

En aquesta conferència com en la del dilluns es notà gran aflluència de públic lo que indica l'interés que desperten aquestes matèries.

COMUNICACIONS VERBALS

Cymindis (Menas) variolosa F.—(COL. CARABIDAE LEBINGE), nou per a la fauna Catalana. — En un lot d'insectes de diferents ordres tramés

pel G.^{mà} Berchmans, E. C. del Col·legi de Figueres per a determinació, el Sr. CODINA hi ha pogut descobrir un bell exemplar verd-blavós d'aquesta espècie. El Rev. LAFUENTE en el seu «Catálogo sistemático, etc.» en curs de publicació en la «Sociedad Entomológica de España», Vol. IV, 1921, n.º 3. p. 38, cita com a localitats més properes, Saragossa (Navàs!) i en quant a la var *cyanoptera* Chaud., Castelló de la Plana (Moroder!). L'exemplar roman en les col·leccions del Museu.

Caiguda d'un meteòrit a la Costa Brava en la nit del 19 d'Agost de 1921.—Després d'uns jorns de fort temporal marí, quan esdevingué ja la calma, en una nit lluminosa per els estels, a les 22 h. 37' sobtadament, enfront el port de Sant Feliu de Guixols, a una distància de poc més de 10 milles de la costa, tallà l'oritzó un resplendent meteòrit. La caiguda fou quasi vertical, un xic orientada en vers al S.; la primera llum fou d'una tonalitat verdosa quelcom blauenca, i en intensificar-se la lluminositat fou purprosa; espoardint flamerades i esquitxos arreu d'un roig molt viu; fins a caurer en el mar produïnt poc abans una gran flama. Per no haver-hi en aquell jorn les barques de pesca escampades per el mar no ens és possible precisar el paratge ni més detalls de la caiguda; car a causa de la mar revolta les barques es trobaven refugiades als ports.

Notes per la geologia de la comarca tortosina.—M^q. BATALLER presenta un treball sobre geologia de la comarca tortosina amb motiu de una excursió verificada per eixa encontrada donant compte de la presència d'ammonits. Al mateix temps diu haver trobat nous graptolites en les picarres dels voltants de Poblet i un mineral en el Camí de la Pena que té en estudi.

Terrasses quaternàries de Catalunya.—El Dr. MARCET i RIBA, dóna compte d'un estudi que està fent sobre les terrasses quaternàries d'algunes comarques catalanes notant l'estreta relació que hi ha referent a llur disposició entre les formacions triàssica i quaternària amb el paleozoic i dipòsits subjacents al quaternari.

Menhir trobat a Botarell (Tarragona).—El Sr. VILASECA, llegeix una nota sobre la troballa i estudi de un nou menhir que ha descobert en el terme del Botarell, i que és nou per a la comarca tarragonina.

TREBALLS ORIGINALS: A. CODINA: Clarícies per a la Zoogeografia dels Carabus (Col. CARABIDAE) de Catalunya. Descripció de dugues noves formes. Un cas teratològic notable. A. DE BOLÓS: De les notes botàniques de D. Ramón de Bolós i Saderra. DR. P. FONT QUER: Estudi fitogràfic de la garriga litoral de l'Occident de Catalunya. DR. J. R. BATALLER: Notes per a la geologia de la comarca tortosina i dugues Notes Bibliogràfiques.

I no havent-hi més assumptes de que tractar el Sr. President aixecà la sessió a les 12.